

מעשה א מאבדת בת מלך

ענה ואמר: בדרך ספרתי מעשה, שכל מי שהיה שומעה, היה לו הרהור תשובה. וזו היא.

מעשה במלך אחר, שהיו לו ששה בנים ובת אחת. ואותה הבת היתה

שכל מי שהיה שומעה, היה לו הרהור תשובה. וזו היא.

רבנו לימד לאחר מכן שלא משנה כמה עמוקה שנתו הרוחנית של אדם, אפשר לעורר אותו על-ידי סיפורי מעשיות משנים קדמוניות (ליקוטי מוהר"ן ס; ביאור הליקוטים ס: ו, סב: ו). התורה שבליקוטי מוהר"ן ס אמרה בראש-השנה תקס"ז, כחודש וחצי לאחר שסיפר רבנו את המעשה שלנו, ונאמר שבתורה הזו כלול המפתח לפיענוח המעשה (ראה בהקדמה עמ' 9. ראה גם חיי מוהר"ן כה, ליקוטי הלכות יין נסך ב: ח).

מעשה במלך אחר,

המלך הוא הקדוש-ברוך-הוא (ר' צבי אריה רוזנפלד). ה' נקרא מלך מפני שהוא יתברך תכנן את העולם ומנהיג אותו, ועל פי גזירתו החיים מתקיימים. זוהי ההשגחה האלוקית על העולם.

השלב הראשון בתכנית האלוקית היה בריאת החלל הפנוי, שבתוכו ברא ה' את כל הנמצאים. כך הדבר מתואר בזוהר (ח"א טו, א על-פי תרגום מתוך מדבש): "בתחילת מלכותו של המלך, חקק

מאבדת בת מלך

זהו אחד מהמעשים הבהירים ביותר בספר זה, והנמשל קל יחסית להבנה מתוך המשל. פירושים רבים נכתבו עליו, ובהם שפע של רעיונות.

ענה ואמר:

מילים אלה אינן מופיעות בגרסה ביידיש, שפותחת מיד בצייטוט דברי רבנו.

בדרך ספרתי מעשה,

רבנו נהג לערוך נסיעות מברסלב לטשעהרין, טרהוביץ (ומדוודבקה) בשבת נחמו, השבת שאחרי תשעה באב (חיי מוהר"ן ככו; ראה סיפורים נפלאים עמ' 160). בשבת נחמו תקס"ו (שחלה בי"א באב), בשעה שהיה רבנו במדוודבקה, הוא סיפר את המעשה הזה (ימי מוהרנ"ת יב; חיי מוהר"ן נט; פרפראות לחכמה ס: א; חידוש כמוני עמ' 99).

זמן קצר קודם לכן, אחרי חג השבועות, נפטר שלמה אפרים, בנו של רבנו. רבנו אמר לאחר מכן שבן זה היה יכול להיות המשיח (ימי מוהרנ"ת יא, חיי מוהר"ן כח; חידוש כמוני עמ' 99).

מובא שישנה הקבלה חשובה לכך בתורה עצמה. גם ללאה היו שישה בנים ובת, דינה (בראשית מ ח טו; זוהר ח"א קנג, ב). כמו בתו של המלך (ספירת המלכות), דינה נכנסה לשכם, מקום הרע (בראשית לד ב) ואפשר היה לחלצה רק בעזרת תכנית מחוכמת (בראשית לד יג; ראה סוף המעשה, ביאור הליקוטים ס: סב; רמזי המעשיות, השמטות). טעם אחד לכך הוא שלאה קשורה לספירת הבינה, האם העליונה (עץ חיים שער הכללים יב, לו: ד).

ובת אַחַת.

זהות הבת הזו היא המפתח לפירוש המעשה כולו. כמובן מההקשר, זוהי ספירת המלכות, הכוח הנקבי של הבריאה. כשהמלך נמצא בארמונו, אין לו יחס עם נתיניו. רק בשעה שהוא יושב על כיסאו ומפעיל את כוח מלכותו, נתיניו יכולים להתייחס אליו. מלכות פירושה גם ממשלה, האמצעי שעל-ידו בני-אדם מקבלים את ההוראות מן המלך (ראה ביאור הליקוטים ס: טו).

לפיכך, ספירת המלכות היא היכולת לפגוש את הנוכחות האלוהית. במובן זה היא נודעת גם בשם 'שכינה', ה' כפי שהוא שוכן בעולם (ראה הקדמה שנייה, עמוד 18). השכינה קשורה לנבואה: בשעה שאדם מתנבא, השכינה שורה עליו (ראה סנהדרין יא, א).

כינוי נוסף לספירת המלכות הוא 'כנסת ישראל' (הקדמה עמ' 14). זאת משום שספירת המלכות היא כמו הנשמה הכללית של עם-ישראל, המאפשרת לישראל להיות בקשר עם הקדוש-ברוך-הוא (שערי אורה שער הראשון מהדרת ורשא תרמ"ג דף טז, א; הקדמה עמוד 14; ליקוטי עצות רצון ג; ראה ליקוטי הלכות נדרים ד: כה).

כאמור לעיל, המלך במעשה הוא השכל האלוהי, המיוצג על-ידי שלוש הספירות העליונות, כתר, חכמה ובינה. ההיבט הנקבי,

הנר החזק חקיקה באור העליון" (ראה זוהר הרקיע שם; שפע טל שם; ליקוטי מוהר"ן ח"א מט).

על-פי הקבלה, התואר "מלך" עשוי להתייחס לכל אחת משלוש הספירות העליונות – כתר, חכמה או בינה (ראה זוהר ח"א רלט, א; זוהר חדש מה, ד; אור הגנוז על ספר הבהיר ט, טז, כד, לו, נג; פרדס שער כג: יג). שלוש הספירות הללו מיוצגות על-ידי שלוש אותיות המילה מלך. הן מייצגות את הכוחות השכליים שברא ה', שעל-ידם הוא מנהיג את העולם (ראה גם בתחילת מעשה ב, עמ' 55).

שְׁהָיוּ לוֹ שֵׁשָׁה בָּנִים

ששת הבנים והבת הם משל לשבעת הכוחות היסודיים ביותר של הבריאה, כלומר שבע הספירות התחתונות. שמותיהן של הספירות כלולים בפסוק (דברי הימים א' כט יא): "לֵךְ ה' הַגְדֵּלָה וְהַגְבִּירָה וְהַתְּפַאֲרָת וְהַנִּצָּח וְהַהוֹד פִּי כָל בְּשָׂמִים וּבְאַרְץ לֵךְ ה' הַמְּמַלְכָה" (ביאור הליקוטים ס: כ; "כל" הוא אחד מכינוייה של ספירת היסוד).

שבעת הכוחות האלה מקבילים לששת ימי הבריאה והשבת. הם מקבילים גם לששת הצדדים העיקריים (צפון, דרום, מזרח, מערב, מטה, מעלה) ונקודת המרכז (ספר יצירה ד: ג; תפארת ישראל למהר"ל ב; ראה רמזי המעשיות).

ששת הכוחות הזכריים (בנים) הם ביסודם חלקים של כוח הנתינה והיצירה. לכן הם מקבילים גם לששת ימי הבריאה. הם הדרכים שעל-ידן אדם מגיע לששת צדדי הבריאה.

הכוח השביעי, ספירת המלכות, נחשב כוח נקבי. כמו רחם האם, הוא מתואר ככוח לקבל ולהכיל (ובסופו של דבר להוליד דבר שלם יותר). לפיכך השבת היא שמעניקה לנו את הכוח להיאחז בכוחות הבריאה הראשוניים ולהחדיר אותם לתוך חיינו. היא גם נקודת המרכז, שבה אנחנו מתבוננים פנימה ולא החוצה, וממזגים קדושה אל תוך חיינו.

חֲשׂוּבָה בְּעֵינָיו מְאֹד, וְהָיָה מְחַבְּבָהּ בְּיֹתֵר וְהָיָה מְשַׁעֲשֵׂעַ עִמָּהּ מְאֹד.

של אדם אחר אישה מקביל לחיפוש הרוחני שלו, כיוון שאדם שאינו נשוי לא יכול להיות שלם מבחינה רוחנית (ראה זוהר ח"א קפא, ב, קלו, א; ח"א סה, א).

אם כן, בכללות, בת המלך היא יכולתו של האדם לחוש את האור האלוקי. זוהי השכינה, שבקבלה נודעת כספירת המלכות.

וְאוֹתָהּ הִבֵּת הָיְתָה חֲשׂוּבָה בְּעֵינָיו מְאֹד, וְהָיָה מְחַבְּבָהּ בְּיֹתֵר

כנזכר לעיל, המלך מסמל את התכנית השכלית האלוקית לברוא את העולם. מטרת הבריאה הייתה כדי שהוא יוכל להיטיב לאחרים, וכך לגלות את חסדו לעולם (ליקוטי מוהר"ן ח"א סד: א). האמצעי להשגת מטרה זו הוא ספירת המלכות, בת המלך. כיוון שבת המלך היא האמצעי שעל-ידו הייעוד של המלך מושג, הוא חפץ שתהיה קרובה אליו ככל האפשר, ולפיכך הוא אוהב אותה (ראה פרדס רימונים יח: ג; ביאור-הליקוטים ס: פד).

וְהָיָה מְשַׁעֲשֵׂעַ עִמָּהּ מְאֹד.

כלומר, היה מבלה אתה זמן רב. זהו רמז לשעשועים שהיה הקדוש-ברוך-הוא משתעשע בתורה קודם הבריאה (משלי ח ל). על-פי המדרש, אלפיים שנה קודם הבריאה ה' היה משתעשע בתורה ומתענג עליה (בראשית רבה ח: ב). על-פי הקבלה, הדבר מייצג את כוחות הבריאה שמתגלים דרך ספירות חכמה ובינה (עבודת הקודש ח"א כא). במונחי הקבלה, הדבר מייצג את אורו של המלך ברוך-הוא שנכנס אל תוך הכלים, שמיוצגים על-ידי ספירת המלכות. כפי שלמדנו, ספירת המלכות, הבת, היא היכולת להשיג ולהכיל.

שעל-ידו אנחנו יכולים לקבל ולהשיג את השכל האלוקי, הוא ספירת המלכות, ולכן היא נמשלת כאן ל"בת המלך".

בת המלך היא אס"כן יכולת ההבנה שלנו, בפרט הבנת סתרי תורה (רמזי המעשיות, השמטות; ביאור הליקוטים ס: פז; ראה זוהר ח"א קיד, א, ח"ג רמח, א). כיוון שהמודעות שלנו למציאות ה' מתרחבת על-ידי תפילה, בת המלך נתפסת גם כהיבט התפילה. גם התפילה שייכת לספירת המלכות (הקדמה עמ' 11; מן התיקוני זוהר תיקון יג דף כט, ב; ראה זוהר ח"א כד, א, רנג, א וכו'; שערי אורה שער השני מהדורת ורשא תרמ"ג דף כב, א).

המקום העיקרי שבו שכינת ה' מתפשטת (והנבואה מתאפשרת) הוא ארץ-ישראל. לכן בת המלך נחשבת גם כרומזת לארץ-ישראל (זמרת הארץ). גם ארץ-ישראל היא בחינת ספירת המלכות (ראה שערי אורה שער הראשון מהדורת ורשא תרמ"ג דף טז, ב; ראה זוהר ח"א קסו, א, רכב, ב, ח"ג פד, א). הדבר מתקשר גם לנשמת המשיח (ביאור הליקוטים תורה ס תפארת הליקוטים נד).

באחד מהפירושים המוקדמים למעשה זה, רבי נתן אומר שבת המלך היא אמונה (עלים לתרופה ח"ב כ"ו בניסן תקפ"ב) [הדברים נכתבו קודם ההקדמה השנייה]. אנחנו נעשים מודעים למציאות ה' השורה בעולם בעיקר על-ידי אמונה. לפיכך גם אמונה היא היבט של ספירת המלכות (זוהר ח"ג טז, ב, רל, א, ח"א רל, ב; תיקוני-זוהר תיקון כא דף נח, א; ליקוטי מוהר"ן ח"א לה: ז).

במישור פשוט יותר, בת המלך היא בת הזוג או בן הזוג שכל איש או אישה מחפשים בחייהם (ביאור הליקוטים ס: יד, פז; רמזי המעשיות, השמטות). הגמרא מלמדת שדרכו של איש לחזר אחר מה שאבד לו (נידה לא, ב). במובן מסוים, החיפוש

פעם אחת היה מתועד עמה בַּיְחַד בְּאֵיזָה יוֹם וְנַעֲשֶׂה בְּרָגֹז עָלֶיהָ, וְנִזְרָקָה מִפְּיֹו דְבוּר: שֶׁהֲלֹא טוֹב יִקַּח אוֹתָךְ (דָּעַר נִיט גוּטְעֵר זָאל דִּיךְ נַעְמָעֶן). בְּלִילָה

שלו. שאם לא כן, ניכנס לפרדוקס הידיעה והבחירה (ליקוטי-מוהר"ן ח"א כא: ד). לכן בריאת הבחירה החופשית על-ידי שבירת הכלים כללה גם סילוק החכמה הידיעה האלוקית מן הבריאה. לכן הדיבור הראשון של ה' יצר את מציאות הרע (ביאור-הליקוטים ס: עו).

שֶׁהֲלֹא טוֹב יִקַּח אוֹתָךְ (דָּעַר נִיט גוּטְעֵר זָאל דִּיךְ נַעְמָעֶן).

אמירה זו היא משל לשבירת הכלים, שבמהלכה הכלים השבורים (ספירת המלכות) נפלו אל מקום הרע וה'קליפות' (הקדמה שנייה עמ' 16). משמעות השבירה הזו היא שהכוח להשיג את ה' בעולם לא יהיה שלם.

העדר השגת האלוקות רמוז בחשכה שהתקיימה בתחילת הבריאה (בראשית א ב). המדרש מציין ששם ה' לא קשור לחשכה, ולכן התורה אומרת (בראשית א ה) "וְלֹחֶשֶׁךְ קָרָא לֵילָה" בלי לציין את שם ה' (בראשית רבה ג: 1).

לביטוי "הלא טוב" שרבנו נוקט בו כאן יש משמעות חשובה. עשרת המאמרות של הבריאה מייצגים את עשר הספירות. המאמר האחד עשר של ה' פותח במילים "לא טוב" – "לא טוב הָיְוֹת הָאָדָם לְבָדוֹ" (בראשית ב יח). מציאות הלא טוב מיוצגת על-ידי תחום הקליפות, שהוא מתחת לעשר הספירות (ראה שיעור קומה אות נה – גלות שכינה).

הכלים המקוריים היו מורכבים מן הספירות התחתונות, המקבילות לימי השבוע (יחד עם ספירת הדעת). כיוון שהכלי שהוא ההיבט הנקבי (ספירת המלכות) נשבר, היה מתבקש שההיבט הנקבי של כל אחד מימי הבריאה יינזק. ואכן,

פעם אחת היה מתועד עמה בַּיְחַד בְּאֵיזָה יוֹם בתחילת היום הראשון לבריאה, התכוננו כל ששת הכוחות הזכריים לקראת בריאת היקום. כולם באו לידי ביטוי ביום הראשון, כיוון שהכול נברא באותו יום (בראשית רבה יב: ד).

וְנַעֲשֶׂה בְּרָגֹז עָלֶיהָ,

זהו עניין ה'צמצום', שבו האיין-סוף צמצם כביכול את אורו (ביאור-הליקוטים ס: יז). במונחי הקבלה, ה' הסיג לאחור חלק מכוחו מתוך הכלים (המלכות) כך שהם לא יוכלו להכיל את אורו. מצבם החדש של הכלים גרם שהם יישברו כשהאור ייכנס בהם (ראה עץ חיים ז: ב, בסופו).

הגמרא אומרת שכאשר אדם כועס, "אם חכם הוא – חכמתו מסתלקת ממנו" (פסחים טו, ב). על-פי זה אפשר לומר שהרוגז של המלך פירושו סילוק כוח החכמה מן הכלים.

ייתכן שהכעס התעורר משום שה' צפה את מעשי הרשעים העתידים. לכן הוא צמצם את אור הבריאה, וברא אור גשמי (רש"י בראשית א ד; חגיגה יב, א). כך, אף-על-פי שכוח הבריאה האלוקי נקרא אור, העולם היה חשוך בראשיתו (בראשית א ב).

וְנִזְרָקָה מִפְּיֹו דְבוּר:

ביידיש הביטוי הוא "אַרױסְגַּעכאַפּט אַ נױאַרְט", "נפלטה מילה מפיו".

תכלית שבירת הכלים הייתה לאפשר קיומה של בחירה חופשית (עץ חיים ח: 1). בלי מציאות של רע, לא היה אפשר לבחור בין טוב לרע. אולם כדי שהבחירה החופשית תוכל להתקיים, ה' מוכרח לצמצם (ולהגביל) את ידיעת העתיד

הִלְכָה לְחֻרְרָה, וּבִבְקָר לֹא יָדְעוּ הֵיכָן הִיא. וְהָיָה אָבִיָּהּ מְצַעֵר מְאֹד וְהִלְךְ לְבִקְשָׁהּ אָנָּה וְאָנָּה.

וּבִבְקָר לֹא יָדְעוּ הֵיכָן הִיא. (ראה רמזי המעשיות). בשעת הבריאה, ספירת המלכות יצאה מעולם האצילות, שהוא עולם הספירות, ונכנסה לעולם הבריאה, עולם הכיסא (ראה יחזקאל א כו). אולם זהו גם תחום הקליפות (ראה שער הכוונות דרושי הלילה ד עמ' שנב; פרי עץ חיים תיקון חצות א).

וְהָיָה אָבִיָּהּ מְצַעֵר מְאֹד וְהִלְךְ לְבִקְשָׁהּ אָנָּה וְאָנָּה.

באופן דומה הנביא אומר (ישעיהו נד ז) "בְּרַגְעֵי קֶטֶן עֲזַבְתִּיךָ וּבְרַחֲמַיִם גְּדֹלִים אֶקְבְּצֶךָ". ה' ביקש גם שנביא עליו כפרה על שמיעט את הלבנה (חולין ס, ב; רמזי המעשיות). הגמרא (תענית טז, א) מלמדת גם שה' אומר "עֲמֹ אֲנֹכִי בְּצָרָה" (תהלים צא ט) (ר' צבי אריה רוזנפלד, רשימות) ושה' מקונן על חורבן בית המקדש (ברכות ג, א; ר' צבי אריה רוזנפלד, הקלטה). נוסף על כך, ה' מוריד דמעות בגלל הגלות (ברכות נט, א; ר' צבי אריה רוזנפלד, רשימות) (ראה שיעור קומה אות נו – בכיה).

הרעיון הוא שה' ברא את העולם כדי לעשות טוב. אולם כדי שתאפשר בחירה חופשית, היה צריך ה' לברוא את הרע, כאמור לעיל. יתרה מכך, כדי להגדיל את שכרו של האדם, ה' עשה שהניסיון יהיה גדול ככל האפשר (משנה אבות ה: כג). משמעות הדבר שמי שעומדים במבחן זוכים לגמול הגדול ביותר האפשרי, אבל המשמעות היא גם שרבים נועדו להיכשל. כיוון שהיעוד האלוקי איננו מוגשם עליידי אנשים אלה, ה' (המלך) מתואר כ"מצער מאוד". ברוח זה נאמר (בראשית ו' ז) "וַיִּצְנַחֵם ה' כִּי עָשָׂה אֶת הָאָדָם בְּאָרֶץ וַיִּתְעַצֵּב אֵל לְבוֹ".

חושך ולילה הם ההיבט הנקבי של היום הראשון, וה' לא קישר את שמו בהם (בראשית רבה שם). ביום השני, המים התחתונים בכו. ביום השלישי, טעמו של הפרי (היבט נקבי) לא התפשט לעץ כולו. ביום הרביעי ה' מיעט את הלבנה, שגם היא מסמלת את ספירת המלכות (חולין ס, ב; ראה רמזי המעשיות). ביום החמישי, נהרגה נקבת הלווייתן (רש"י בראשית א כא; בבא בתרא עד, ב). ולבסוף, ביום השישי חוה הייתה הראשונה להתפתות לחטא. גלות המלכות אל מקום הקליפות השתקפה מאוחר יותר בגלות השכינה עם חורבן בית המקדש (ר' צבי אריה רוזנפלד). היא השתקפה גם בעובדה שארץ ישראל נשלטה על-ידי אומות אחרות (זמרת הארץ).

העובדה שההיבט הנקבי שבוי בתחום הרע מתבטאת גם בכך שמאוחר יותר נשותיהם של האבות נלקחו על-ידי מלכי פלשתים. כך אירע הן לשרה (בראשית יב) והן לרבקה (בראשית כו) (רמזי המעשיות, השמטות). היא משתקפת גם בכך שדוד המלך, המגלם את מידת המלכות, היה צאצא לדורות שנולדו כתוצאה מגילוי עריות, אחרי שלוט ברח מסדום. דוד היה צאצא של מואב, שנולד מקשר אסור בין לוט ובין בתו (בראשית ט). לכן המדרש אומר "מצאתי דוד עבדי" (תהלים פט כא) – היכן מצאתי? בסדום" (בראשית רבה מא: ד, נ; י; יבמות עז, א; רמזי המעשיות, השמטות).

בְּלִילָהּ הִלְכָה לְחֻרְרָה,

לילה נחשב הזמן שכוחות הרע מתגברים בו (ביאור-הילוקיטם ס: כא). שבירת הכלים התחוללה בזמן החשכה הראשונה שהתקיימה בתחילת הבריאה.

עַמַּד הַשְּׁנַי לַמְּלָכוֹת, מַחְמַת שְׂרָאָה שְׁהַמְּלֶךְ מְצַטְעֵר מְאֹד, וּבְקֶשׁ, שְׂיִתְּנוּ לוֹ מְשֶׁרֶת וְסוּם וּמְעוֹת עַל הוֹצָאוֹת, וְהַלֵּךְ לְבִקְשָׁה. וְהָיָה מִבְּקֶשָׁה

ל"משנה למלך". השתלשלות האירועים הייתה שאחרי שנעשה צדיק, נעשה משנה למלך. כיוון שספירת היסוד היא הספירה השישית, היא מייצגת את היום השישי לבריאה, שבו נברא האדם. לכן השני למלכות עשוי לסמל את המין האנושי בכללו, או את ישראל, שהם לב האנושות. בקבלה, רחל מזוהה לעתים קרובות עם השכינה (ראה שער הכוונות דרושי הלילה ד עמ' 352). גם היא הייתה בגלות, נולדה בביתו של לבן הארמי הרשע. יעקב, שהיה הצדיק של דור, נדרש להוציא אותה מן השבי שלה בתוך תחום הרע (ביאור-הליקוטים ס: כו; רמזי המעשיות, השמטות).

מַחְמַת שְׂרָאָה שְׁהַמְּלֶךְ מְצַטְעֵר מְאֹד, וּבְקֶשׁ, שְׂיִתְּנוּ לוֹ מְשֶׁרֶת
המשרת הוא הנשמה (רמזי המעשיות). המשרת נותר מאחור בזמן שהלך השני למלכות למצוא את ההר-של-זהב. אולם מן ההקשר כאן נראה שהמשרת מייצג את ההיגיון האנושי (ראה להלן).

וְסוּם

הסוס הוא הגוף (ראה רמזי המעשיות; ראה ליקוטי מוהר"ן ח"א יב: ד; תיקוני-זוהר תיקון ע דף קלד, א). הסוס נותר מאחור מחוץ למבצר הראשון.

וּמְעוֹת עַל הוֹצָאוֹת,

המעוֹת הן שפע חומרי (רמזי המעשיות). בהר-של-זהב לא תהיה לכסף כל משמעות. בהמשך המעשה השני למלכות מקבל ארנק שהוא יכול להוציא מתוכו את כל המעות שהוא צריך. נראה שמעות עשויות להתייחס לזכויות או למעשים טובים.

עַמַּד הַשְּׁנַי לַמְּלָכוֹת,

זהו המשנה למלך, ראש לשכתו של המלך, או ראש הממשלה. זיהוי דמותו של השני למלכות חשוב מאוד, כיוון שהוא הדמות החשובה השנייה במעשה שלנו.

בכללות, השני למלכות מזוהה עם עמ-ישראל כגוף שלם אחד (הקדמה עמ' 17), בפרט נשמות ישראל (רמזי המעשיות). ואז בת המלך שהם מבקשים, היא השכינה או האמונה. ישראל נחשבים למשנה למלך של ה' ביחס להנהגת העולם והבאתו אל ייעוד הסופי. לפיכך אפשר לקרוא את המילה שני כראשי תיבות שורש נשמות ישראל. השני למלכות מסמל גם כל יהודי בפני עצמו, המבקש ומחפש אחר בת המלך, ומנסה למצוא את האלקות (הקדמה עמ' 17; זמרת הארץ). אבל בפרט, השני למלכות מסמל את הצדיק שבכל דור (הקדמה עמ' 17). ואז בת המלך שהוא מבקש, היא כנסת ישראל. לכן, כפי שנראה במהלך הדורות, הוא לובש את דמויותיהם של אדם ונוח.

באופן כללי, התואר "משנה למלך" נזכר בתורה בקשר עם יוסף (בראשית מא מג). יוסף הוא בחינת הצדיק (זוהר ח"ג כו, א, קא, א, קלו, א). דמות הצדיק קשורה עם ספירת היסוד, כמו שנאמר (משלי יכה) "יְצַדִּיק יְסוּד עוֹלָם". יסוד מציין בדרך כלל את רעיון החדירה אל מציאות אחרת; לכן השני למלכות כאן צריך לחדור אל תוך תחומו של הרע כדי לשחרר את בת המלך. הדבר קרוב מאוד ליוסף, שחדר אל תוך טומאת מצרים כדי להיות צדיק (בכך שדחה את פיתויה של אשת פוטיפר; בראשית ל ט ח), ולהתמנות

מאד זמן מרבה מאד עד שִׁמְצָאָהּ. (עֵתָה מִסְפֵּר אֵיךְ בִּקְשָׁה עַד שִׁמְצָאָהּ) וְהָיָה הוֹלֵךְ אָנָּה וְאָנָּה זְמַן רַב וּבַמְדַבְּרִיּוֹת וּבִשְׂדוֹת וּבִיעָרִים וְהָיָה מִבְּקֶשָׁה זְמַן רַב מְאֹד.

וְהָיָה הוֹלֵךְ בַּמְדַבֵּר, וְרָאָה שְׁבִיל אֶחָד מִן הַצַּד, וְהָיָה מֵיֵשֵׁב עֲצָמוֹ: בְּאֲשֶׁר שָׂאֲנִי הוֹלֵךְ כְּלֶכֶף זְמַן רַב בַּמְדַבֵּר וְאֵינִי יָכוֹל לְמַצְאָהּ, אֲלֶיךָ בְּשְׁבִיל הַזֶּה, אוֹלֵי אָבוֹא לְמָקוֹם יָשׁוּב; וְהָיָה הוֹלֵךְ זְמַן רַב.

אַחֲרֶיכֶךָ רָאָה מְבַצֵּר (שְׁקוֹרִין שְׁלֵאִם), וְכִמְהָ חֵילוֹת הָיוּ עוֹמְדִים שָׁם

וְהָיָה לְבִקְשָׁהּ. וְהָיָה מִבְּקֶשָׁה מְאֹד זְמַן מְרַבֵּה מְאֹד עַד שִׁמְצָאָהּ. (עֵתָה מִסְפֵּר אֵיךְ בִּקְשָׁה עַד שִׁמְצָאָהּ)

הַיְצִיָּאָה לְדֶרֶךְ לְבַקֵּשׁ וּלְחַפֵּשׂ אֶת בַּת הַמֶּלֶךְ הַיָּא בַּעֲצָמָה דְּבַר גְּדוֹל מְאֹד. כּוּחוֹת הָרַע מֵעוֹנֵינִים שֶׁנִּרְגִישׁ שִׂידֵעַת הָאֱלֹקִים הַיָּא אֲשֶׁלִּיָּה בַלְבַד, וְלִכֵּן לֹא נִנְסָה אֶפִּילוֹ לְבַקֵּשׁ אוֹתָהּ (רַמְזֵי הַמַּעֲשִׂיּוֹת).
פִּירוּשׁ הַדְּבָר שְׂכַדִּי לְמַצּוֹא אֶת בַּת הַמֶּלֶךְ, הַצַּדִּיק מוֹכֵרֵחַ לְעִזּוּב אֶת הַדֶּרֶךְ הַסְּלוּלָה־הַיֵּטִב, וְלְבַקֵּשׁ דְּרָכִים צַדִּיקוֹת. מִסּוֹרֵת בְּקֶרֶב חֲסִידֵי בְּרַסְלָב מִבְּאֵרֵת שֶׁהַשְּׁבִיל הַצַּדִּיק הַזֶּה הוּא הַהֲתַבּוּדוֹת (רָאָה לִיקוּטֵי־מִוְהָרֵן ח"א נב על יְצִיָּאָה מִחוּץ לְמָקוֹם יָשׁוּב כְּדִי לְהִתְבּוֹדֵד).

וְהָיָה מֵיֵשֵׁב עֲצָמוֹ: הַתְּבוּנָה, חֲשַׁב וְהִרְהַר בַּעֲנִיִּין לְעוֹמְקוֹ (ר' צְבִי אַרְיָה רוֹזֶנְפֶּלְד).

בְּאֲשֶׁר שָׂאֲנִי הוֹלֵךְ כְּלֶכֶף זְמַן רַב בַּמְדַבֵּר וְאֵינִי יָכוֹל לְמַצְאָהּ, אֲלֶיךָ בְּשְׁבִיל הַזֶּה, אוֹלֵי אָבוֹא לְמָקוֹם יָשׁוּב; וְהָיָה הוֹלֵךְ זְמַן רַב. אַחֲרֶיכֶךָ רָאָה מְבַצֵּר (שְׁקוֹרִין שְׁלֵאִם), בַּהֲמִשְׁךְ הַמַּעֲשָׂה בַת הַמֶּלֶךְ תְּהִיָּה בַּמְבַצֵּר שֶׁל מְרַגְלִיּוֹת. אוֹלָם כַּעַת הַיָּא הַיִּיתָה בַּתוּךְ תַּחוּם הָרַע. עַל־פִּי הַקְּבֵלָה, הַמְבַצֵּר מִסְמֵל אֶת עוֹלָם הַבְּרִיָּאָה (רָאָה קְהִילַת יַעֲקֹב, מְבַצֵּר).

וְהָיָה הוֹלֵךְ אָנָּה וְאָנָּה זְמַן רַב וּבַמְדַבְּרִיּוֹת וּבִשְׂדוֹת וּבִיעָרִים וְהָיָה מִבְּקֶשָׁה זְמַן רַב מְאֹד. הַמִּילָה מִדְּבַר קְרוּבָה לְמִילָה דִּיבּוּר. זֶהוּ רַמְזֵי לְדִיבּוּרִים שֶׁל תְּפִילָה. נוֹסֵף עַל כֵּךְ, הַמְדַבֵּר הוּא מְקוֹם מְבוֹדֵד, שֶׁם הָאָדָם נִמְצָא לְבַדּוֹ. לְפִיכֵךְ הַמְדַבֵּר מִסְמֵל הַתְּבוּדוֹת, תְּפִילָה וְהַתְּבוּנָה פְּנִימִית אִישִׁית וּפְרֻטִית (ר' צְבִי אַרְיָה רוֹזֶנְפֶּלְד, הַקְּלִטָּה וְהַעֲרוֹת).

עַל־פִּי רַבְּנֵי, הַמְדַבֵּר רוֹמֵז גַּם לְאִמּוּנָה, כִּיּוּן שְׂנֹדוּדֵי בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל בַּמְדַבֵּר עִם מִשָּׁה רַבְּנֵי בֵּיטָאוֹ אִמּוּנָה עֲצוּמָה (לִיקוּטֵי־מִוְהָרֵן ח"ב ה: טו).
הַמְדַבֵּר הוּא גַּם מְקוֹם יְבֵשׁ. הוּא עֲשׂוּי לְבִטָּא אֶת הָעוֹבְדָה שְׂכַשְׂאָדָם מִתְּחִיל אֶת דְּרָכּוֹ בַּעֲבוּדַת ה', הוּא אֵינְנו מְרַגֵּשׁ שׁוֹם הַיֵּשֶׁב; אֲלֹא הוּא מְרַגֵּשׁ שְׂעִבּוּדָתוֹ יְבֵשָׁה וְחִסְרַת חַיִּים.

הַמְדַבֵּר הוּא גַּם מְקוֹם יְבֵשׁ. הוּא עֲשׂוּי לְבִטָּא אֶת הָעוֹבְדָה שְׂכַשְׂאָדָם מִתְּחִיל אֶת דְּרָכּוֹ בַּעֲבוּדַת ה', הוּא אֵינְנו מְרַגֵּשׁ שׁוֹם הַיֵּשֶׁב; אֲלֹא הוּא מְרַגֵּשׁ שְׂעִבּוּדָתוֹ יְבֵשָׁה וְחִסְרַת חַיִּים.